

lepo, a jaz moram bresti v taki mrzli noči po sneženih plazovih. Moj ljubi Bog, pripelji me skoro h kaki hiši — če je Tvoja volja!« In Matevžku porosi suh obraz solza za solzo. Natihoma jame moliti vse molitve, katere ga je naučila nepozabljiva mati, molitev za srečno zadnjo uro pa glasno moli v temno noč. Dalje in dalje brodi, sneg mu sega že do pasa — malko se od-dahne. Zdaj pride na mesto, kjer je snega komaj do koščic. Na mogočni skali je. Stopi še tri korake, in oh! zmanjka mu tal . . . Slišati je še besede : »Moj Bog, odpu . . .« in šumenje po pečini navzdol — potem je pa vse tiho v nočni naravi, le ljuta burja se zaganja v strmo skalovje in poje žalostno mrtvaško pesem . . .

Proti jutru se zjasni oblačno nebo, in blede mesec se prvi ozrè v prepad, kjer počiva mrtev — naš ljubi Matevžek.

Rastislav Posavec.

Robinzoni.

(Igrica v treh dejanjih. — Spisal Svečan.)

Ivan. Pretrpeti se mora, če hočemo kam priti.

France. Jaz pa nič več ne verjamem, da bi bilo iz naše stvarì res kaj.

Ivan. Hočeš-li domú? Ali se nič ne bojiš?

France. Ah, saj to je takó hudó, ko nikamor ne moremo! Zakaj si nas zapeljal, Ivan? Ti si vsega vzrok.

Ivan (*žalostno.*) Morda mislite, da mene ne skrbi še bolj kakor vas druge? Pa čemú bi vam to pravil?

France (*skoči prestrašen kvišku.*) Ali tudi ti sam misliš, da ne pridemo nikdar več iz gozda? (*Jokaje.*) Pa čemú nas nisi peljal rajši domú nazaj?

Mirko. Joj, joj, gozd brez konca in kraja. (*Mirko in Lojze začeta jokati.*)

Ivan. No, dà, le jokajte vsi! (*Tolužljivo.*) Ali, otroci, slišite, saj jaz nisem dejal, da ne pridemo več iz gozda . . . Daleč je že še, precej daleč, ali naposled vendar pridemo do morja.

France. Ah, pojdi se solit s svojim morjem. Zdaj samo takó praviš! Jaz že ne grem več s teboj. Naravnost domú se vrnem, četudi bodo hudi. Tukaj ne maram umreti ali pa čakati, da me kakšen medved raztrga.

Lojze. Kaj bomo tukaj umrli, France?

France. Gotovo, če se precej ne vrnemo . . . Jaz pojdem domú. Ali greš z mano, Lojze?

Lojze. Ali pojdeš ti, Mirko?

Mirko. Ne, jaz ostanem pri Ivanu.

Lojze. Da te strahovi pojedó in zveri?

Mirko. Oh, ti, Ivan, pojdi še ti rajši domú, saj ne bodo mati nič hudi.

Ivan. Mirko, ali ne maraš več za morje in za otok?

Mirko. Saj ne moremo tjà . . . Ivan, in meni je že tako dolgčas po materi, in lačen sem . . . Pojdi domú, Ivan!

France (*prime Ivana za roko.*) Kar pridruži se nam, Ivan, da pojedmo skupaj. (*Pogleda na okrog.*) Ali od katere strani smo pa prišli?

Lojze (*kaže na desno.*) Od tam-le, jaz se še dobro spominjam.

France. Saj ni res, kaj pa ti veš! Ivan, ti povej, ali nas ni tam zadej ostrašilo (*kaže v ozadje*), pa smo pribežali sem.

Ivan. Jaz sem čisto zmešan; nikakor ne vem, kod bi se vrnili. Povsod je jednako drevje, povsod temno.

Mirko. Joj, joj, kaj ostanemo tukaj?

Lojze (*jokaje*). In vso noč!

France. Kaj bo z nami, kaj bo z nami . . . Oh, in tudi podnevi ne bomo mogli domú; saj je gozd na vseh stranéh. (*Jokaje se vrže na tla.*) Tukaj umrjemo, tukaj umrjemo! Ti si kriv, Ivan! (*Lojze in Mirko zajokata.*)

Ivan. Odpusti mi, France, prosim te. Čakaj, — France, ali hočeš, da grem naokrog pogledat, če je kje kakšna steza?

Mirko (*skoči k njemu.*) Nikamor ne pojdi, Ivan, zdaj ponoči . . . Veste kaj? Pokleknimo in molimo, pa čakajmo, dokler ne pride smrt.

Ivan, Lojze, France. Pokleknimo!

Ivan (*poklekne poleg Mirka, a takój zopet vstane in strahoma zašepeče Francetu:*) France, ali nič ne slišiš?

France (*gleda na levo stran.*) Nekaj prihaja! Oh, bežimo, skrijmo se (*se oklene Ivanove roke.*)

Mirko. Ivan, Ivan, čuvaj me! (*Prime Ivana za drugo roko.*)

Lojze (*strahoma.*) Kaj pa je? Ali je divji mož? (*Skrije se za Ivana. Čujejo se koraki.*)

Ivan (*tiho, s tresočim glasom.*) Nič se ne bojte! Saj ne bo nič hudega!

Lojze, Mirko, France (*zakričé od straha.*)

IV. prizor.

Prejšnji. **Stari ogljar** (*pride od leve strani.*)

Ogljar. Oho, oho, kdo pa je tukaj? Glej, glej, otroci! Pa ob tej uri? Kaj pa počnete tu sredi gozda, kaj?

Lojze, Mirko, France (*pokleknejo predenj.*)

France (*z drhtečim glasom.*) Prosimo vas, lepo vas prosimo, pustite nas pri življenju; saj homo pridni.

Ogljar. Nò, nò, nikar tacega strahú; kaj mislite, da otroke jém? Ali povejte mi, kaj pa vas je prav za prav tu sem zaneslo? Zakaj niste doma? (*Ivanu.*) Govôri ti tam, ki stojiš in takó jezno gledaš!

Ivan. Oče, ali nam res ne boste nič hudega storili?

Ogljar. Kako vpraša! Kaj sem takó hud videti? Toda zaslužili bi, vi paglavci, kaj drugega, kakor prijazne besede. Jaz še nisem poznal otrok, ki bi se ponoči po gozdu vlačili. Čegavi ste pa? Odkod ste?

Ivan. Iz Doba, Veharjeva sva jaz in Mirko.

Ogljar. Ahà, — čegava sta pa vidva?

France in Lojze. Mlinarjeva.

Ogljar. Takó, takó! In kakó, da so vas pustili od doma?

Mirko. Saj nas niso pustili.

Ogljar. A, — torej ste sami šli. Česa ste pa iskali v gozdu?

Ivan. Ničesar nismo iskali.

Ogljar. To je moški odgovor! Kaj pa potem počnete tukaj?

Lojze. Ušli smo, da bi šli na morje.

Ogljar. Ušli ste, od doma ste ušli? In na morje hočete? Čakajte, vi otroci! Jaz bi storil pametno in pravično, ko bi vas kar tukaj pustil, da bi se izgubili in bi ne mogli več ne naprej, ne nazaj . . . ! Ali vas nič vest ne peče, da ste napravili toliko skrbij roditeljem, ki vas gotovo zdaj povsod iščejo. Uh, vi potepuhi, le z mano! Jaz vam bom pokazal, kaj se pravi potepati se. Aló, le z mano!

(Žene jih pred seboj v ozadje. Lojze in Mirko jokata na glas, France si briše solze, Ivan gleda skesano v tla.)

Zástor pade.

Tretje dejanje.

Soba, kakor v prvem dejanju.

I. prizor.

Veharjeva mati (*si deva ruto na glavo, da bi odšla.*) **Mati mlinarica** (*pride skozi vrata.*)

Mlinarica. Povejte mi, Veharjeva mati, ali vaših otrok še zdaj ni? Jaz sem tako v skrbeh, da ne vém, kaj bi počela.

Veharica. In jaz sem Vas ravno hotela iti vprašat, če je Vaš mož že domá. Saj jih je šel iskat?

Mlinarica. Oh, vse zastonj, mati Veharjeva! Preobhodil je vso vas in šel je še dalje, če bi se morda podili po kakšnem logu, — a nič in nič. Povém Vam, jaz sem se že jokala. Pomislite! Morda so se igrali pri kaki vodi — kaj otroci vsega ne napravijo! — in nesreča se vsak čas lahko pripetí.

Veharica. Oh, usmiljeni Bog, ne strašite me še bolj, saj sem že takó vsa iz sebe . . . Jaz se vselej bojim zánje, kadar jih ne vidim pred seboj. Vi še naših ne poznate. Poslušajte, kaj mi naredí Mirko oni dan. Jaz stojim pri peči, gnêtem kruh in se ne zmenim za paglavca, ki mi stefná nekaj pri oknu. Vendar, jedenkrat se ozrem, — in kaj vidim? Izvlekel je otrok iz miznice očetovo brivno britev in se drgne z njó po obrazu, ravno okoli očíj. Lahko mi verjamete, da mi je kar kri zastala. Potegnem mu stvar iz rok, in mislite si, začnê se na glas jokati!

Mlinarica. Dà, taki so otroci, in naši niso nič boljši. Prav, kakor živo srebró! Posebno Lojze! France pa je bolj potuhnen; plazi se tiho okoli in zmirom ondoč, kjer je kakšna nevarnost. Mikajo ga stope ali kolesa, ali potok; jaz se bojim, da kdaj res kaj skupi . . . In sam Bog vé, če se mu ni že danes kaj zgodilo; njemu in Lojzetu.

Veharica. Jaz sem pa za Ivana posebno v strahu. Ta se ne boji nobene stvari; da bi le še Mirka kam ne zapeljal . . .

Mlinarica. Veste, mati Veharjeva, meni je zelo tesno pri srcu, kakor bi me čakalo nekaj neprijetnega ali celó groznega.

Veharica. Tudi jaz sama ne vém, kaj mi je prav za prav. Odkar je šel moj mož po otroke, ne vem, kam bi se dejala. Kar sem ter tjà hodim in gledam, če se ne prihajajo.

Mlinarica. Z menoj je ravno taka . . . Povejte, mati Veharica, ali ni šel nocoj noben muzikant skozi vas? Ko bi se otroci morda vlekli za njim!

Veharica. Jaz nisem čula ničesar, ali mogoče je vendar.

Mlinarica. Čudno je to, kam bi izginili. In kako so mogli tako na tihem iz vaše sobe, ko ste bili vendar vi v veži, tega ne razumem.

Veharica. Poskakati so morali skozi okno; drugače si tega ne morem misliti.

Mlinarica. Sam Bog vé, kam bi bili šli . . . Nò, zdaj mislim, da prihajajo; v veži se slišijo koraki. (*Odpre vrata.*)

(Konec prihodnjíc.)

